

T. PETRINJAK, robna kuća *Sama* u Samoboru

vladavine oko 1810) i župna crkva Sv. Lovre (1780) koja ima kasnobarokno-klasicističke oltare, propovjedaonicu iz oko 1785, krstionicu iz 1784. i orgulje. — U kapeli Sv. Katarine nalaze se oltar iz 1725. i nekoliko starih slika. Spomenici i grad potpuno su razoreni u agresiji na Hrvatsku 1991–92.

LIT.: *D. Baričević*, Pregled spomenika skulpture i drvorezbarstva 17. i 18. st. s područja kotara Sisak, Ljetopis JAZU, 1968, 72. — *B. Čačić* i *D. Salopek*, Hrvatska korablja, arhitektura u drvu petrinjskog Pokuplja i sisačke Posavine, Zagreb–Rijeka 1971. — *A. Horvat*, Između gotike i baroka, Zagreb 1975. — *Horvat–Matejčić–Prijatelj*, Barok. — *Đ. Cvitanović*, Sakralna arhitektura baroknog razdoblja, Zagreb 1985. — *M. Kruhek*, Obrambena arhitektura Hrvatske i Slavonske vojne krajine u Hrvatskoj u 16. stoljeću, Zagreb 1988. — *Đ. Cvitanović*, Nova štapska crkva Sv. Lovre u Petrinji, u zborniku: Župa Sv. Lovre Petrinja, Petrinja 1990. — *J. Meder*, Orgulje u Hrvatskoj, Zagreb 1992. — Cultural Heritage of Croatia in the war 1991/92, Zagreb 1993.

A. Ht.

PETRINJAK, Tomislav, arhitekt (Zagreb, 22. III. 1942). Studij arhitekture završio u Zagrebu 1966. Djelovao u projektном birou »Industrogradnje« (1967–85), a potom u Arhitektonskome projektном zavodu gdje je od 1992. ravnatelj »Ateliera 9«. Pretežno projektira stambene, trgovačke i poslovne zgrade. Od izvedenih građevina važnije su: stambene zgrade (1972, 1975, 1977) i stambeno naselje »Grabrik« (1977) u Karlovcu; opskrbni centar »Slavija« (1974) i robna kuća »Sama« (1979) u Samoboru; stambeni niz u Obrovcu (1976); kuglana »Trešnjevka« (1973), stambene zgrade u Voltinu naselju (1973, s Đ. Mirkovićem i H. Paljan), dom umirovljenika »Braća Gluhak« (1975, s Đ. Mirkovićem), stambene zgrade na Trešnjevci (1984) — u Zagrebu; hotel u Moskvi (1987, s I.

Kolbahom, S. Nikolićem), bolnica (1990, s I. Plavićem) i hotel »Zagreb« (1992) u Lenjinsku Kuznjeckom. — Sudjelovao je na natječajima za centar kulture u Gajnicama (1978, s Đ. Mirkovićem) te ugostiteljski obrazovni centar (1982, sa S. Oreškovićem) u Zagrebu.

LIT.: *I. Maroević*, Arhitektura sedamdesetih godina u Hrvatskoj, Arhitektura, 1981, 176–177. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945–1985, ibid., 1986, 196–199. J. M. M.

PETROJEVIĆ, Mihajlo, klesar (Dubrovnik, XIV/XV. st.). Obvezao se 1375. da će Nikoli Menčetiću isklesati za kuću stupove, lukove, prozore i vrata; 1376–79. sudjelovao na gradnji crkve Sv. Vlaha i vjerojatno klesao neke njezine kamene ukrasne dijelove, a 1402. obvezao se Nikši Martinoviću izraditi dva prozora.

LIT.: *C. Fisković*, Prvi poznati dubrovački graditelji, Dubrovnik 1955, str. 32, 33, 89, 93.

PETROVA GORA, selo na Ivanščici SZ od Zlatara. Kapela Sv. Petra jednobrodna je srednjovj. građevina sa zaobljenim svetištem uz koje je sakristija. Uz bok glavnoga pročelja s gotičkim vratima nalazi se zvonik (oko 1729). U kapeli su barokni oltari. Oltarna slika Sv. Apostola vjerojatno je rad I. Rangera.

LIT.: *Gj. Szabo*, Spomenici kotara Krapine i Zlatar, VjHAD, 1913–14, 13. — *D. Baričević*, Pregled spomenika skulpture i drvorezbarstva 17. i 18. stoljeća u istočnom dijelu Hrvatskog zagorja, Ljetopis JAZU, 1972, 76, str. 301. A. Ht.

PETROVA GORA, brdovit predio između rijeka Kupe, Korane i Gline. Na gorskomu bīlu Velikom Petrovcu nalazi se memorijalni spomenik, rad kipara V. Bakića (1982). *Jl* od toga spomenika, na Malom Petrovcu zvanom Zlat, nalaze se ostaci pavlinskoga samostana i crkve Sv. Petra. Samostan na Zlatu osnovan je 1303. ili 1304, a stradao je od turskih napada 1451; obnovljen, djelovao je do XVI. st. Crkva, a osobito crkv. toranj, služili su kao krajiški čardak.

LIT.: *M. Kruhek*, Povijesno-topografski pregled pavlinskih samostana u Hrvatskoj, u katalogu: Kultura pavlina u Hrvatskoj 1244–1786, Zagreb 1989. R.

PETROVARADIN, grad i tvrđava na desnoj obali Dunava; tvrđava je sagrađena na obroncima Fruške gore, opasanim vodama Dunava.

Na mjestu tvrđave nalazila se rim. utvrda *Cusum*. U darovnici Bele IV. iz 1237. navodi se da cisterciti iz Francuske podižu ovdje opatiju Belakut-Belefontis. Tvrđava je sagrađena poslije tatarskoga pohoda, između 1247. i 1252. Povelja kralja Alberta iz 1439. spominje ruševno stanje petrovaradinskoga grada. Turci su ga zauzeli 1526. i držali do 1687. Stari grad, prema karti iz 1688 (zbirka karata Vojnog arhiva u Beču), sastojao se od četverostrane utvrde i crkve u obliku križa s peterokutnom apsidadom; potpuno je uništen 1690.

Od 1692. počinje izgradnja velike, po Vaubanovu sustavu građene tvrđave, koja je dovršena 1780; svojim zrakasto i stepenasto raspoređenim

PETROVARADIN

BRANIMIR PETROVIĆ,
A. G. Matoš

zidinama i kulama uspješno se uklapa u prostor. Izgrađena je prema projektu vojnih inženjera Marsillija, Kaisersfelda i Vamberga. Neke zgrade na najvišem platou izgrađene su u XVIII. st. (Duga kasarna, Jednostavna kasarna, Oficirski paviljon). U podgrađu je sklop bivših vojno-stambenih i administrativnih zgrada, te franjevački i isusovački samostan, oba izgrađena u prvoj pol. XVIII. st. Franjevački samostan (danas Vojna bolnica) prestaje djelovati krajem XVIII. st.; ističe se klaustar s nizom križastih svodova i dva bunara u dvorištu. Arhit. je važniji sklop nekadašnjega isusovačkog samostana iz 1701–34; samostanska crkva, uz koju je dvokatni klaustar, postala je u XVIII. st. župnom. Uz bogatu baroknu opremu (oltarna slika *Skidanje s križa* iz 1742), u crkvi su i dvije kripe s nadgrobniim spomenicima vojnih ličnosti. Na podgrađe se nadovezuje naselje *Majur*; dijeli se na Ljudevit Dol i Rokov Dol, koji su donedavno činili važne ruralne cjeline sa seoskim kućama iz XVIII. st. Crkva Sv. Križa podignuta je poč. XIX. st. na mjestu starije crkve iz 1777. Crkva u Rokovu Dolu sagrađena je također u XVIII/XIX. st.; ima očuvanu barokno-klašicističku unutrašnjost. Ponad crkve je put s četrnaest postaja (Križni put) koje je podignuo 1772. vojni inženjer Franciscus de Paul Maneth. Crkva Gospe Snježne, građena na mjestu poznate petrovaradinske bitke blizu Vezirca, hodočasnička je crkva, vjerojatno iz starijega doba; obnovljena je u drugoj pol. XIX. st.

LIT.: M. Milošević i R. Paulović, Samostan sv. Jurja u Petrovaradinu, Grada za proučavanje spomenika kulture Vojvodine (Novi Sad), 1959, 32. — M. Vranić, Petrovaradin, Novi Sad 1963. — Lj. Vujaklija, Riznica crkve sv. Jurja u Petrovaradinu, Zbornik Muzeja primijenjene umjetnosti (Beograd), 1982.

PETROVIĆ, Bogdan, arhitekt i slikar (Sarajevo, 1. V. 1897 — Zagreb, 26. VIII. 1962). Diplomirao na Arhitektonskome odjelu Tehničke visoke škole u Zagrebu. Radio u ateljeu R. Lubynskog (suradnja na projektu zgrade Shell u Zagrebu). Od 1931. vodi vlastiti atelje u Zagrebu. Jasnom prostornom organizacijom i raščlambom građevnoga tijela, osobito kod uglovnica i najamnih vila, ostvario niz visokovrijednih primjera komfornoga građanskog stanovanja u Zagrebu. Izveo vlastitu vilu u Novakovoj ul. 28 (1931–32), vile Radej na Jabukovcu 17 (1931), Brlić na Voćarskoj ul. 64 (1932), Novak na Sv. Duhu 111 (1937), Stepanović na uglu Pantovčaka i Goljaka (1933), Precca u Novakovoj ul. 23 (1933), Pastuović u Novakovoj ul. 11 (1934–35), Plach u Novakovoj ul. 26 (1935), Beck u

Novakovoj ul. 10 (1936–37) i Petrović u Novakovoj ul. 32 (1938); stambene zgrade Smičiklas na Medveščaku 67 (1932), Mlinek u Petrinjskoj ul. 81/1 (1934), Jirasek u Mikančevoj ul. (1934), Smiljanić u Erdődyjevoj ul. 10 (1937), Petrović u Ul. Crvenoga križa 4 (1937), Šubićevoj ul. 25 (1939) i 27 (1940), Bittermann u Šubićevoj ul. 28–30 (1940), Strešnjak na Krešimirovu trgu 7 (1941), te na Medveščaku 44 (o. 1955); trgovačko-stambene zgrade Prevolnik u Draškovićevoj ul. 55 (1931), Hežman u Gundulićevoj ul. 33 (1933–34), Pick u Zvonimirovoj ul. 9 (1935); uglovnice Hoffmann-Singer u Zvonimirovoj ul. 26 (1936–37) i Tandler u Zvonimirovoj ul. 30 (1937), te kuće Damjanović u Zvonimirovoj ul. 27 (1937); Pick u ulici Pod zidom 3 (1937–38); uglovnice Šubićeve 24 (o. 1940, danas »Šubićevac«) i Vlaška ul. 126 (o. 1940); izletničku restauraciju »Šestinski lagvić« na Šestinskom vijencu (1949–50), te rekonstrukciju tvornice Viktora Schöna u Gradišćanskoj ul. (1934) i nadogradnju tvorničkih laboratorija tvornice »Chromosa« na Radničkoj cesti (1953) — sve u Zagrebu. Iznimno vješt u arhit. crtežu, tehnikom ulja i akvarela radio portrete, pejzaže i vedute u duhu suvremenoga ekspresivnog realizma.

LIT.: A. Laslo, Individualno stanovanje u Zagrebu od 1900. do 1940, Arhitektura, 1983–84, 186–188. — Isti, Zagrebačka arhitektura 30-ih — vodič, ibid., 1987, 200–203. A. Las.

PETROVIĆ, Branimir, karikaturist i slikar (Piljenice kraj Kutine, 2. XI. 1888 — Commugny, Švicarska, 21. VI. 1957). Polazio Privremenu višu školu za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu 1907–11. Već kao student objavljivao je karikature u »Hrvatskoj smotri«, »Koprivama« i »Savremeniku«. God. 1911. odlazi u Pariz te od tada živi u inozemstvu, navraćajući samo povremeno u domovinu (posljednji put 1927). U Zagrebu sudjeluje na skupnim smotrama (Hrvatski proljetni salon, 1916), izlažući karikature, aktove i pariške krajolike (*S Montmartrea, Sacré-Coeur, Iz pariškoga predgrađa*). Najveći je dio njegove aktivnosti, međutim, vezan uz ženevske listove »La Suisse«, »Pages d'art« i »Dissonance«, gdje objavljuje karikature istaknutih osoba iz svijeta glazbe i politike. Reduciranim crtežom predoduje poglavito duh karikirane osobe, ne polazeći toliko važnost na fizičku deformaciju. Uz portretne karikature, među kojima se ističe nekoliko crteža A. G. Matoša, P. je u nas začetnik velikih karikaturalnih kompozicija (*Silvestrovo kod Ulricha 1910*), kakve su nakon njega radili J. Kljaković, M. Šimunović i dr.

LIT.: A. Milčunović, Branimir Petrović, Savremenik, 1911, 8. — K. Strajnić, Naši mladi, u knjizi: Studije, Zagreb 1918. — J. Horvat, Koprive i prva generacija karikaturista-publicista u Hrvatskoj, Novinar, 1964, 1. — M. Peić, Branimir Petrović, u knjizi: Hrvatski slikari i kipari, Slavonija — Srijem, Osijek 1969. — D. Horvatić, Ples smrti — antologija hrvatskog likovnog humora, Zagreb 1975.

PETROVIĆ, Đorđe, slikar, scenograf i karikaturist (Čepin, 1898 — Zagreb, 1964). Studirao je na bečkoj Školi za primijenjenu umjetnost. Oko 1922. vratio se u Osijek gdje se bavio slikarstvom, povremeno skulpturom, potom i karikaturama a 1926–46. bio je scenograf i redatelj u HNK. Blizak suvremenim lik. kretanjima, radio je kolaže (izlagao 1924) i slikao u ulju pretežitno biblijske teme (izlagao 1926). Objavljivao je karikature profinjena crteža u humorističkom listu »Kornjača« (1937); inscenirao je mnogobrojne dramske i glazbene predstave (A. Šenoa, *Zlatarovo zlato*, 1926; M. Krleža, *U logoru*, 1937; G. Verdi, *Rigoletto*, 1946) a u Zagrebu 1935. komediju *Tripot Margareta F. Schwieferta*. Od 1946. djeluje u Zagrebu kao redatelj, scenograf i kao pedagog.

BIBL.: *Malo teorije za uvod u album karikatura Milana Tolića*, predgovor u knjizi: M. Tolić, Osijek u karikaturi, Osijek 1940.

LIT.: Repertoar hrvatskih kazališta 1840–1860–1980, I–II, Zagreb 1990. — O. Švajcer, Likovna kronika Osijeka 1850–1969, godine, Osijek 1991.

PETROVIĆ, Đorđe, slikar (Moravice, 8. V. 1933). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1959 (J. Miše). Likovni pedagog u Karlovcu. Slika motive iz Karlovca i mrtve prirode u kojima svjetlosnim kontrastima ističe dramatična raspoloženja (*Stara fasada*, 1964; *Kesteni*, 1968). U novijim pejzažima u akvarelu približava se apstrakciji (*Jutro na Kupi*, 1983). Samostalno izlagao u Ogulinu i Karlovcu.

LIT.: P. Skutari, Uz izložbu Đorđa Petrovića, Karlovački tjednik, 19. X. 1964. — J. Baldani, Đorđe Petrović (katalog), Karlovec 1983.

PETROVIĆ, Juraj, kipar-drvorezbar (XV. st.). Spominje se u dokumentima od 1445. kao kanonik, a od 1455. kao prepošt stolne crkve Sv. Dujma u Splitu do 1478. — Prema jednome dokumentu, 1441. je izrezbario kipove Bl. Dj. Marije i Sv. Ivana koji su bili postavljeni ispod raspela u crkvi konventualaca u Šibeniku. Ta dva kipa (Sv. Ivan se čuva u šibenskom muzeju, a Bl. Dj. Marija u crkvi Svih Svetih) ne dosežu vrsnoću